

Ut av redet - utflytting i flere trinn

Til tross for at stadig færre unge er i lønnet arbeid, ser det ikke ut til at de dermed blir boende hjemme lenger. Alderen ved det endelige oppbruddet hjemmefra har vært nokså uendret de par siste tiårene, mens flyttealderen var atskillig høyere for dem som var født tidlig i vårt århundre. Stadig forlater jentene foreldrehjemmet tidligere enn guttene. Flytting hjemmefra skjer ofte i flere trinn, og det er langt flere gutter enn jenter som flytter hjem igjen etter en første utflytting.

Inger E. Texmon

Oversikten over ungdoms flytting fra foreldrehjemmet har vært mangelfull

At de aller fleste blant etterkrigskullene forlot oppveksthjemmet før midten av 20-årene, er nokså velkjent. En presis beskrivelse av flyttemønsteret for denne ungdomsgenerasjonen har derimot ikke vært tilgjengelig. Selv om det er en viktig milepæl å bryte opp hjemmefra, er denne demografiske begivenheten lite studert og forstått helt fram til de siste årene. Dette kan fastslås både utfra norsk og internasjonal demografisk litteratur (Avery, Goldscheider og Speare 1990, Texmon 1993).

Det er et par særlig gode grunner til dette. For det første falt det endelige oppbruddet hjemmefra sammen med giftermålet for et flertall av dem som var født tidlig i vårt århundre, og ble følgelig ikke ansett som en selvstendig demografisk begivenhet. En annen grunn er at den reelle utflyttingen hjemmefra ikke dekkes særlig godt av tradisjonelle demografiske data - som folkeregister og folketelling.

Når heller ikke intervjudata uten videre gir et fullgodt bilde av ungdommens utflytting, er det fordi flytting fra foreldrehjemmet ikke er entydig definert. Mange flytter hjem igjen til foreldrene etter et midlertidig opphold utenfor foreldrehjemmet, eller utflyttingen kan skje gradvis. De eksisterende datakildene har dermed vært sprikende og motstridende på en del punkter.

Høsten 1992 ble det imidlertid laget en spørsmålssekvens om flytting fra foreldrehjemmet til den første Omnibusundersøkelsen i SSBs regi. Med disse spørsmålene hadde vi til hensikt å kartlegge flytteprosessen noe bedre enn øvrige datakilder hadde gjort. Det er

resultatene fra denne spørsmålssekvensen som i første rekke er utgangspunkt for siste del av artikkelen, mens de viktigste alternative kildene bidrar til en samlet oversikt i den første delen.

Om kildene

Både *familiestatistikk*, som er en del av den løpende befolkningsstatistikken, og *folketellingene* gir opplysninger om hvor mange unge som er registrert bosatt sammen med foreldrene. Grunnlaget for dette er flyttemeldingene til *Det sentrale folkeregistret*. Ungdom som er under utdanning, skal ikke melde flytting uten at det skjer ved giftermål eller kjøp av bolig. Om en utflytting skjer ved start av samboforhold, blir dette heller ikke meldt til registeret, som dermed har høyere tall for hjemmeboende ungdom enn den faktiske utflyttingen skulle gi grunnlag for.

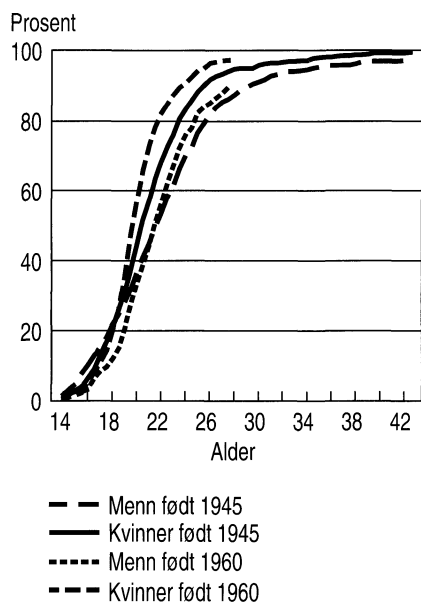
Intervjuundersøkelser skulle dermed gi det beste bildet av ungdoms utflytting. I *Familie- og yrkesundersøkelsen 1988* ble kvinner født i 1945, 1950, 1955, 1960, 1965 og 1968 og menn født i 1945 og 1960 bedt om å oppgi når de hadde forlatt foreldrehjemmet for godt, mens det i *Levekårsundersøkelsen 1987* ble stilt spørsmål om hvor lenge respondentene hadde bodd sammen med far og mor. Både i denne og i de andre levekårsundersøkelsene (fra 1980, 1983 og 1991), samt i *Ungdomsundersøkelsen 1990* ble respondentene bedt om å oppgi om de bodde sammen med foreldrene ved intervjudispunktet. I tillegg var det en sekvens av flytte-spørsmål i *Omnibusundersøkelsen 1992*.

Når flytter de unge hjemmefra?

Blant menn født i 1945 og 1960, som var 43 og 28 år ved intervju-tidspunktet, oppgav halvparten å ha flyttet hjemmefra **for godt** først rundt 21,5-årsalderen. Kvinner fra de samme kullene flyttet ut for godt om lag 1,5 år tidligere, det vil si rundt 20-årsalderen (Familie- og yrkesundersøkelsen) (se figur 2). Allerede før 16-årsalderen hadde 10 prosent av mennene født i 1945 forlatt foreldrehjemmet for godt. Både blant de jevngamle kvinnene, men særlig blant kvinner og menn født 1960, drog en langt lavere andel ut så tidlig (figur 1). På grunn av lengre skolegang og et mer spredt utdanningstilbud var det mindre aktuelt for 1960-kullet enn for forgjengerne å bo utenfor foreldrehjemmet så tidlig.

Den store utflyttingsaktiviteten finner sted først rundt 20-årsalderen.

Figur 1: Andel som har flyttet hjemmefra i ulike aldre. Kumulativ prosent. Menn og kvinner født 1945 og 1960

Kilde: Familie- og yrkesundersøkelsen 1988

Rundt halvparten av kvinnene født i 1945 og 1960 oppgav å ha flyttet ut for godt mellom 18-årsdagen og før de fylte 22 år. Mennenes flytting har vært noe mer spredt utover i 20-årene (figur 1).

I Levekårsundersøkelsen 1987, der spørsmålet lød annerledes (se rammen), er første flytting trolig lagt til grunn for svaret fra dem som har flyttet ut mer enn én gang. Medianalderen (det vil si den alderen da halve kullet hadde flyttet ut) var her om lag 1,5 år lavere, både blant menn og kvinner, det vil si rundt 20-årsalderen for gutter og 18-19 år for jenter født etter 1945 (se figur 2).

Flyttealderen har sunket og har deretter stabilisert seg

Rundt 1990 var det en vanlig oppfatning at ungdom flyttet stadig senere hjemmefra. At unge menn ble boende i foreldrehjemmet til langt opp i 20-årene, ble i norske medier omtalt som et stort problem for dagens middelaldrende foreldregenerasjon. En slik utvikling har bare i beskjeden grad støtte i våre data.

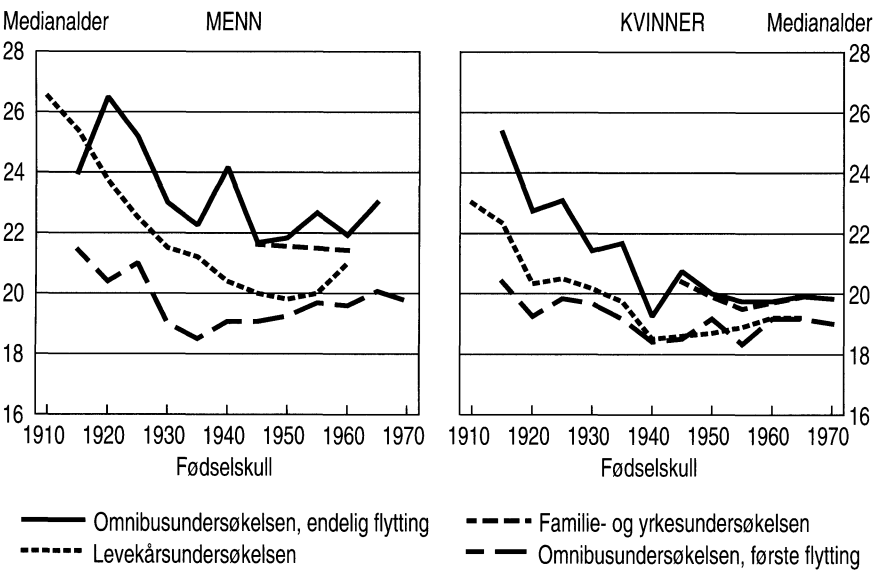
Når vi studerer medianalder for flytting blant menn og kvinner født i vårt århundre, får vi følgende bilde:

- Utflytting skjedde tidligere for kullene født etter 2. verdenskrig enn for dem som ble født tidlig i vårt århundre. Medianalderen har gått ned med flere år for begge kjønn, både når første og endelig flytting legges til grunn. Nedgangen ser ut til å ha vært noe større for menn enn for kvinner (Levekårsundersøkelsen 1987, Omnibusundersøkelsen 1992, figur 2).

- Indikasjonene på at endelig utflytting fra foreldrehjemmet skjer senere for dem som ble født i 1960-årene enn for dem som ble født ti året før, er nokså svake (Familie- og yrkesundersøkelsen 1988 og Omnibusundersøkelsen 1992). Flyttealderen ser heller ut til å ha stabilisert seg.

- Om første flytting legges til grunn, er medianalderen for flytting hjemmefra derimot gått svakt opp etter kullene født så langt til-

Figur 2: Medianalder ved flytting hjemmefra for ulike fødselskull. Menn og kvinner

Kilder: SSBs Omnibusundersøkelse 1992, Familie- og yrkesundersøkelsen 1988 og Levekårsundersøkelsen 1987

samme aldersgruppe var det ingen økning i hjemmeboing på 1980-tallet, mens det også for dem er registrert en nedgang rundt 1990 i andel som bodde hos foreldrene. Også andre kilder for årlig registrering av hjemmeboende unge viser en stabilitet når perioden etter 1985 betraktes under ett (Gulbrandsen 1993).

Om det var en svakt økende tendens blant unge menn til å bo hjemme rundt midten av 1980-tallet, har den iallfall vært **forbigående**. Boligprisene steg kraftig på denne tiden, rentene var høye, og endringer i skattereglene gjorde låneopptak mindre lønnsomt. Rundt 1990 falt boligprisene kraftig igjen og rentenivået har senere falt raskt. Men stadig er utsiktene for de unge på arbeidsmarkedet langt mørkere enn de har vært for foregående ungdomsgenerasjoner. For å kunne si noe sikkert om betydningen av disse forholdene, måtte det vært testet empirisk, men så langt tyder ikke våre data på at de har hatt noen stor innvirkning på flyttemønsteret.

... andre kilder har bidratt til forvirring

Vi har allerede påpekt at registeropplysninger gir en dårlig beskrivelse av ungdoms reelle flytting ut av foreldrehjemmet (se ramme). I tabellen under får vi også bekreftet i hvilken størrelsesorden forskjellen mellom registrerte tall og intervjuopplysninger er. Mens 30-40 prosent av 20-29-åringene har vært registrert bosatt i foreldrehjemmet i perioden 1970-1990, oppgav 22-24 prosent av denne aldersgruppen det samme ved intervju.

Registrertallene har også bidratt til forestillingen om økt hjemmeboing blant de unge. Fordi flere var under utdanning eller i samboforhold

Tabell 1: Andel i alderen 20-24 år som oppgir å bo hos foreldrene. Menn og kvinner

Kjønn	1980	1983	1987	1991	1990
Begge kjønn	36	38	41	34	34
Menn	47	51	54	50	45
Kvinner	25	25	27	19	23

Kilder: Levekårsundersøkelsene 1980-1991 og Ungdomsundersøkelsen 1990

bake som på 1940- og 1950-tallet. (Levekårsundersøkelsen 1987). Dette er også påpekt tidligere (Andersen 1989).

Når forestillingen om flere hjemmeboere blant de unge har vært så utbredt, er bakgrunnen at det finnes en rekke plausible forklaringer på et slikt funn: I motsetning til tidligere, er det få som er i arbeid rundt 20-årsalderen. På mange måter synes ikke framtidsutsiktene så lyse for dagens unge. Foreldrene

har på sin side større boliger, samtidig som utdanningstilbudene - også på høyskolenivå - er bedre spredt geografisk enn da de første etterkrigskullene var under utdanning.

Flere datakilder bekrefter funnene ...

Andelen som oppgir å bo hjemme ved intervjudispunktet, kan ikke direkte sammenliknes med noen av målene nevnt ovenfor, men funnene i de øvrige undersøkelsene supplerer bildet som er gitt ovenfor. Mot siste halvdel av 1980-årene var det en **svak og usikker** tendens til at flere gutter i alderen 20-24 år (født utover på 1960-tallet) bodde hjemme (Levekårsundersøkelsene 1980, 1983 og 1987, tabell 1), mens det senere (i Ungdomsundersøkelsen 1990 og Levekårsundersøkelsen 1991) igjen har vært en noe mindre andel som bodde hos foreldrene. For jentene i

Tabell 2: Andel i alder 20-29 år som bor hos foreldrene. Prosent. 1970-1991

Data-kilde	1970	1974	1980	1983	1987	1990	1991
Familiestatistikk		31	36			38	
Folketelling	32		35			39	
Levekårsundersøkelse			23	24	24		22

rundt 1990 enn på 1970-tallet, er det nå relativt flere som ikke har registrert sin utflytting ved en flyttemelding. Det økte omfanget av hjemmeboing som registrert forteller om, er dermed bare tilsynelatende.

Kvinner flytter tidligere hjemmefra enn menn

Et av de klareste funnene vi har - og som bekreftes av alle datakilder - er at jentene forlater foreldre-hjemmet tidligere enn guttene. Dette gjelder for de to fødselskul-lene der både menn og kvinner ble intervjuet i Familie- og yrkesunder-søkelsen (1,5 års forskjell i median-alder), og det gjelder for samtidige fødselskull i de øvrige undersøkel-sene. Blant de eldste i Levekårs-undersøkelsen 1987 og i Omnibus-undersøkelsen, var forskjellen i kvinners og menns flyttealder enda noe høyere (2-3 år).

At jentene bryter opp hjemmefra tidligere enn guttene gjør, kan blant annet forklares av at de i gjennomsnitt er to til tre år yngre ved inngåelse av ekteskap og sam-boforhold. Det bidrar også en del til kjønnsforskjellene at jenter fra landsbygda oftere enn gutter til-trekkes av byenes utdanningsinsti-tusjoner og arbeidsmarked, mens guttene i noe større grad oppsøker lokale arbeidsmarkeder og dermed kan bli boende hjemme også etter at de er kommet i arbeid. Det fin-nes i tillegg holdepunkter, både i Familie- og yrkesundersøkelsen og

i funn fra mindre undersøkelser, for at gutter i større grad tar øko-nomiske hensyn om de har valget mellom å bli boende og flytte ut (Brusdal 1984, O. Gulbrandsen, Hansen og L. Gulbrandsen 1992, Texmon 1993).

At jentene er noe tidligere modne, og at de kan tenkes å mestre de praktiske gjøremål som følger med å ha eget hushold, trekkes også fram som forklaring på forskjellen i flyttealder mellom kjønnene, uten at dette er bekreftet i data. Derimot er det kjent fra flere kilder at jenter i større grad enn gutter hjelper til i praktiske gjøremål i husholdet mens de bor hjemme hos foreldrene. Samtidig utsettes de for større kontroll. Gjennom utenland-ske undersøkelser som har kartlagt konflikt med foreldrene som årsak til flytting, forteller jenter noe of-tere om dette (Young 1987). Der-med kan de alt i alt ha mer å vinne og mindre å tape på å flytte hjem-mefra.

Ikke bare alderen ved flytting hjemmefra er forskjellig for menn og kvinner. Nærmere analyse av Familie- og yrkesundersøkelsen vi-ser stor variasjon mellom kjønnene i hvordan ulike bakgrunnsvariabler påvirker flytteatferd. Mens gutters utflytting framskyndes av høy sosioøkonomisk status i oppvekst-familien, av eget utdanningsnivå og i noen grad av egen inntekt, er oppvekststed mer utslagsgivende for jentene.

Mange spørsmål gjenstår å besvare

Spørsmålssekvensen i Omnibusun-dersøkelsen 1992 tok sikte på å kartlegge flere forhold som var mangelfullt dekket i tidligere kil-der. For det første var det ønskelig å klargjøre i hvilken grad direkte spørsmål om trinnene i utflyttingen ville gi et annet bilde av flytte-mønsteret enn hva de øvrige kil-dene hadde bidratt til. Der nest ville vi gjerne vite hvor stor andel det er som ikke flyttet ut av oppvekst-hjemmet for godt, men som etab-lerte seg der, i eget hushold, eller overtok det.

Stort sett var det brukbart samsvar mellom medianalder for "endelig" flytting i Familie- og yrkesunder-søkelsen og i Omnibusundersøkelsen - og mellom "første" flytting i Omnibusundersøkelsen og i Leve-kårsundersøkelsen 1987. Menn født før 1940 har imidlertid oppgitt lavere alder for første flytting i Omnibusundersøkelsen enn i Levekårsundersøkelsen, der det bare ble spurt om ett flyttetids-punkt (figur 2).

Egen grunngeving av flytting hjem-mefra var også lite kjent gjennom annet intervjumateriale og ble kartlagt i Omnibusundersøkelsen 1992. Men kanskje viktigst var det å få oversikt over omfanget av til-bakeflytting.

Flytting i flere trinn er utbredt

Svarfordelingen på de ulike spørs-målene om flyttestatus ved inter-vjutidspunktet, viste at 11 prosent av respondentene, som var 16-79 år, bodde sammen med foreldrene. I tillegg hadde om lag 5 prosent overtatt foreldrehjemmet eller bodde der i eget hushold. 83 pro-sent var flyttet ut av foreldre-hjemmet for godt, mens bare 1 prosent var ute av foreldrehjem-

Tabell 3: Andel som har vært midlertidig ute av foreldrehjemmet, fordelt etter boform ved intervjutidspunktet. Prosent. Menn og kvinner. Ulike fødselskohorter

Kjønn	Kohorter født	I alt	Ikke ute for godt		Ute for godt	
			Ikke vært ute av foreldre-hjemmet	Vært ute tidligere eller nå	Vært ute før endelig utflytting	Bare flyttet én gang
Begge kjønn	I alt	100	7	5	40	48
	Før 1940	100	0	1	49	50
	1940-49	100	0	2	46	52
	1950-59	100	0	1	46	53
	Etter 1959	100	21	12	27	40
Menn	I alt	100	7	6	48	39
	Før 1940	100	0	0	54	46
	1940-49	100	1	2	56	41
	1950-59	100	1	2	53	44
	Etter 1959	100	22	18	32	28
Kvinner	I alt	100	7	3	33	57
	Før 1940	100	0	1	43	56
	1940-49	100	0	2	35	63
	1950-59	100	0	0	37	63
	Etter 1959	100	21	7	21	51

Tabell 4: Fordeling etter avstand i tid mellom første og siste flytting, for dem som både har flyttet ut av foreldrehjemmet for godt og som har vært ute av foreldrehjemmet tidligere. Prosent. Menn og kvinner. Ulike fødselskohorter

Kjønn	Kohorter født	I alt	Antall år mellom flyttingene		
			Under 2 år	2-4 år	Over 4 år
Begge kjønn	I alt	100	25	26	49
	Før 1940	100	13	20	67
	1940-49	100	26	24	50
	1950-59	100	28	31	41
	Etter 1959	100	40	33	27
Menn	I alt	100	21	24	55
	Før 1940	100	11	19	70
	1940-49	100	20	23	57
	1950-59	100	22	27	51
	Etter 1959	100	39	30	31
Kvinner	I alt	100	30	29	41
	Før 1940	100	16	21	63
	1940-49	100	39	25	36
	1950-59	100	37	37	26
	Etter 1959	100	40	37	23

met, men antok at det var midlertidig. I alt var dermed 89 prosent ute av foreldrenes hushold for godt.

En videre fordeling av respondentene etter tidligere flyttehistorie, er vist i tabell 3. Drøyt halvparten av dem som bodde i foreldrehjemmet, hadde aldri bodd utenfor det. Likedan var det bare noe over halvparten av dem som var flyttet for godt, som hadde flyttet ut bare én gang. Av de i alt 45 prosent som oppgav en midlertidig flytting, var 5 prosentpoeng enten midlertidig ute eller returnerte hjemmeboende, mens 40 prosentpoeng var ute igjen for godt.

Det er mennene som i størst grad har flyttet hjem igjen etter en tidligere flytting, hele 54 prosent, når både de som er ute igjen for godt og de som fortsatt bor hjemme, regnes med. For kvinnene gjaldt det bare 36 prosent (tabell 3). For mannskull som var født før 1960, og dermed var gamle nok til at de fleste var ute for godt ved intervjutidspunktet, hadde det ikke skjedd noen endring i sannsynligheten for å flytte tilbake fra de eldste til de yngre. Kvinner født før 1940 flyttet derimot oftere hjem igjen enn kvinnene født i de neste to tiårene. Blant de yngste i undersøkelsen var en stor andel fremdeles hjemmeboende. Omtrent like mange menn og kvinner blant de yngste hadde aldri bodd utenfor foreldrenes hushold (en av fem), men hele 18 prosent av de yngste mennene og ikke mer enn 7 prosent av de yngste kvinnene enten hadde flyttet hjem igjen eller bodde midlertidig ute.

Omfanget av tilbakeflytting og forskjellen i menns og kvinners retur til foreldrehjemmet samsvarer godt med hva som er rapportert fra en australsk datakilde (Young 1987), mens et amerikansk arbeid i mot-

setning til våre funn, har vist at tilbakeflyttingsfrekvensen øker i USA (DaVanzo og Goldscheider 1990).

Flyttingene kommer tettere enn før

Selv om ikke tilbakeflyttingsfrekvensen har avtatt for menn, er det blitt kortere varighet mellom første og siste utflytting for yngre kull (tabell 4). Andelen som flyttet endelig ut 4 år eller mer etter første flytting, har gått ned fra 70 prosent for dem født før 1940 til 50 prosent av dem født mellom 1950 og 1959, når bare de som har to registrerte flyttetidspunkt, sammenliknes. For kvinnene er det en minst like sterk sammentrengning i tid, og for dem er det i tillegg blitt færre som flytter flere ganger. Dette gjelder også når vi holder de yngste i undersøkelsen utenfor, de som ikke kan si med full sikkerhet hvor langt de er kommet i flytteprosessen. For alle fødselskullene var det lengre avstand i tid mellom første og siste flytting blant menn enn blant kvinner.

At menn oftere flytter i flere etapper og at det er lengre avstand i tid mellom flyttingene, har et par opplagte forklaringer. Menn flytter ofte ut i forbindelse med militærtjeneste første gang, og da er det vanlig å flytte hjem igjen. I tillegg kan det bidra noe at menn flytter hjem til foreldrene, iallfall for en kortere tid, etter samlivsbrudd. Erfaringen fra våre data tyder ikke på at den siste gruppen gir noe viktig bidrag til de observerte mønstrene.

Stort sett er det blant de tidlige utflytterne det har vært størst tilbakeflytting (ikke vist her). Riktignok er ikke tilbakeflyttingsprosenten stort mer enn halvparten blant jentene som flyttet ut før de var 16 år, mens det gjelder 70 prosent av

guttene som flyttet ut så tidlig. Av dem som flyttet ut i 18-20-årsalderen, har tilbakeflyttingsfrekvensen vært drøyt én av tre for jentene og fremdeles så mye som to av tre for guttene. For flytting etter 22-årsalderen har imidlertid tilbakeflyttingsandelene ikke vært mer enn drøyt 20 prosent for guttene og drøyt 10 prosent for jentene.

At militærtjeneste gir et viktig bidrag til guttenes overhyppighet av tilbakeflytting, bekreftes av den store forskjellen blant flytterne i 18-20-årsalderen. Førstegangs flytting av andre årsaker gir åpenbart også viktige bidrag, siden gutter returnerer oftere også etter tidligere eller senere flytting.

Giftermål og samliv viktigste grunn til å flytte hjemmefra

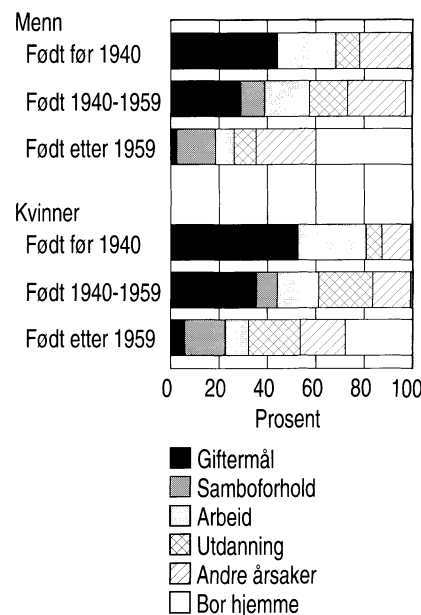
Giftermål oppgis som den viktigste grunnen til å flytte hjemmefra for godt i generasjonen født før 1940. 52 prosent av kvinnene og 44 prosent av mennene født før 1940 har oppgitt dette som hovedgrunn til at de flyttet for godt (figur 3). Så godt som ingen utflytting skyldtes samboforhold blant disse fødselskullene. Arbeid og utdanning er oppgitt som årsak til i alt rundt 35 prosent av flyttingen fra foreldrehjemmet, både for menn og kvinner, med arbeid som det viktigste. Resten av flyttingene (21 prosent for mennene og 13 prosent for kvinnene) skyldtes først og fremst ønske om å komme for seg selv, foruten militærtjeneste for menn (5 prosent).

Også i generasjonen født i de to tiårene etter 1940, var de aller fleste flyttet hjemmefra for godt da de ble intervjuet i 1992. Flytting som følge av samlivsinngåelse var gått en del tilbake, til under 40 prosent for mennene og 43 prosent for kvinnene. I tråd med utvik-

lingen av samboforhold har disse også fått økende betydning som flytteårsak. For om lag en firedel av mennene født mellom 1940 og 1959, som flyttet hjemmefra på grunn av samlivsinngåelse, startet dette som et samboforhold, mens den tilsvarende andelen for kvinnene var en femdel. Andelen av flytting fra foreldrehjemmet som samlet skyldtes arbeid og utdanning, var den samme for mennene og økte noe for kvinnene sammenliknet med generasjonen før. Utdanning hadde blitt en stadig viktigere grunn til flytting i tråd med økt utdanningslengde, særlig for kvinner, og arbeid hadde fått desto mindre betydning som flytteårsak.

Blant de yngste, født i 1960 eller senere, har nesten ingen av dem som var flyttet hjemmefra ved intervjuet gjort det på grunn av giftermål. Samboforhold er blitt en

Figur 3: Fordeling av oppgitte grunner til endelig flytting ut av foreldrehjemmet. Prosent. Menn og kvinner. Ulike fødselskull

Kilde: Omnibusundersøkelsen 1992

viktigere flytteårsak, men den andelen av flytting som skyldes inngåelse av samliv, er samlet gått tilbake (til noe over en av fire). Dette skyldes nok at mange i denne aldersgruppen (16-27 år ved intervju tidspunktet) ennå ikke hadde flyttet for godt. Så mye som 25 prosent av de yngste mennene, eller oppunder halvparten av dem som er flyttet, har oppgitt andre årsaker til flytting enn parforhold, utdanning og arbeid, hvorav halvparten har oppgitt ønske om å bo for seg selv som den viktigste.

Årsakene til første flytting, er - når éngangsflytterne holdes utenfor - stort sett arbeid og utdanning for kvinner, og disse årsakene samt militærtjeneste for menn. Svært få av dem som oppgav samliv som grunn til utflytting, er altså returnert.

Litteratur

Andersen, Arne (1989): "Unge flytter nå stadig senere hjemmefra." *Samfunnsspeilet* nr. 3:15-17.

Avery, Roger, Frances Goldscheider and Alden Speare jr. (1990): *Unraveling puzzles in leaving home: Effects of marriage, time interval, time and income* PSTC Working Paper Series 90-04, Brown University, Rhode Island.

Brusdal, Ragnhild (1984): *Ung voksen. Sparing, planlegging og framtidssorientering*. Fondet for markeds- og distribusjonsforskning. Rapport 50.

DaVanzo, Julie and Frances K. Goldscheider (1990): "Coming home again: Returns to the parental home of young adults." *Population Studies* 44:241-255.

Gulbrandsen, Ole (1993): *Boforhold og økonomi hos unge voksne*

Prosjektrapport 125. Norges byggforskningsinstitutt.

Gulbrandsen, Ole, Thorbjørn Hansen og Lars Gulbrandsen (1992): *Ungdom og bolig. Hva vet vi i dag om unges etablering?* Prosjektrapport 112. Norges byggforskningsinstitutt.

Texmon, Inger (1993): "Flytting fra foreldrehjemmet." *Sosialt utsyn* 1993, kap. 8.4. Statistiske analyser 1, Statistisk sentralbyrå.

Young, Christabel M. (1987): *Young people leaving home in Australia: The trend towards independence*. Australian Family Formation Project Monograph No. 9, Institute of Family Studies, Melbourne.

Inger E. Texmon er forsker i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for demografi og levekår.